

VELAN VANHENTUMINEN

Tuula Linna Ari Saarnilehto

ALMA TALENT ■ 2016 Helsinki

Copyright © 2016 Talentum Media Oy ja tekijät
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-2339-0
ISBN 978-952-14-2340-6 (verkkokirja)

Kansi: Outi Pallari
Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2016 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

Sisällys

ESIPUHE	V
LYHENTEET	XV
I JOHDANTO	1
1 Yleistä	1
1.1 Lyhyesti sääntelystä	1
1.2 Yleiskuva vanhentumisjärjestelmästä	3
1.3 Kanneaika ja vanhentuminen.	5
1.4 Teoksen sisällöstä.	6
2 Vanhentumisen funktio	7
2.1 Velan vanhentumisesta annettu laki.	7
2.2 Lopullisen vanhentumisen funktio.	9
II VANHENTUMISLAKI	13
3 Soveltamisala ja pakottavuus	13
3.1 Vanhentumislain soveltamisala, pääsääntö.	13
3.2 Poikkeukset soveltamisalasäännöksessä	14
3.2.1 Verot ja julkiset maksut	14
3.2.2 Rikosten seuraamukset	16
3.2.3 Lakisääteisten vakuutusten ym. etuudet	16
3.2.4 Elatusapu	18
3.3 Vanhentumislain pakottavuus	18
4 Vanhentuvat veloitteet	20

Sisällys

5	Yleinen vanhentumisaika ja sen alkaminen	24
5.1	Säätelyn tavoitteet	24
5.2	Yleinen vanhentumisaika	27
5.3	Yleisen vanhentumisajan alkamisesta	28
5.4	Eräpäivästä alkava vanhentuminen	29
5.5	Eräännyttämisehto ja vanhentuminen	33
5.6	Kaksipuolisesti velvoittava oikeussuhde	35
5.7	Vahingonkorvauksen ja edunpalautuksen vanhentumisajan alkaminen	38
5.7.1	Yleistä	38
5.7.2	Sopimusoikeudellinen vahinko	39
5.7.3	Toimeksisaajan korvausvastuu	43
5.7.4	Muu kuin sopimussuhteeseen perustuva vahingonkorvaus	47
5.7.5	Perusteettoman edun palautus	54
5.7.6	Riittävä tietoisuus vanhentumisajan alkamiseksi	56
5.7.7	Enimmäisaika vanhentumisen katkaisemiselle	63
5.7.8	Rikoksesta johtuva velka	69
6	Toissijainen vanhentuminen	70
7	Vapaamuotoinen katkaiseminen	75
7.1	Katkaisemisesta	75
7.2	Katkaisemistavat	77
7.3	Velan yksilöinti katkaisemisilmoituksessa	79
7.4	Tieto katkaisutoimesta	86
7.5	Hätäkatkaiseminen	90
8	Oikeudelliset katkaisutoimet	91
8.1	Yleistä	91
8.2	Määräaikalaki	93
8.3	Oikeudellisten katkaisutointen soveltamisala	96
8.4	Katkaisutoimi, keskeytyminen ja uusi vanhentumisaika	98

8.5	Kanne tuomion saamiseksi	102
8.5.1	Yleistä	102
8.5.2	Kanteen nostaminen katkaisukeinona	106
8.5.2.1	Kanteen vireilletulo	106
8.5.2.2	Kanteen vastaaja	109
8.5.2.3	Kanteen muuttaminen ja preklusio	111
8.5.3	Katkaisuhetki ja uusi vanhentumisaika	115
8.5.3.1	Ensiasteen menettely	115
8.5.3.2	Muutoksenhaku ja ylimääräinen muutoksenhaku	117
8.5.4	Kesken jäänyt oikeudenkäynti	121
8.6	Muu saatavaa koskeva vaatimus tuomioistuimessa kuin kanne	126
8.7	Muut kuin tuomioistuimen tuottamat ulosottoerusteet	131
8.7.1	Yleistä	131
8.7.2	Vakuustakavarikko	133
8.7.3	Tuomioistuimen vahvistama sovinto	134
8.7.4	Välitystuomio ja välitystuomiolla vahvistettu sovinto	136
8.7.5	Osamaksukauppaa koskeva tilityspöytäkirja	137
8.8	Oikeudelliset katkaisukeinot, jotka eivät tuota ulosottoerustetta	138
8.8.1	Yleistä	138
8.8.2	Kuluttajariitamenettelyt	139
8.9	Tuomioistuinsovittelu ja muu sovittelumenettely	140
8.9.1	Yleistä	140
8.9.2	Varsinainen tuomioistuinsovittelu	141
8.9.3	Muu sovittelumenettely	142

Sisällys

8.10	Saatavan ilmoittaminen julkisessa haasteessa.	143
8.11	Konkurssi ja muu maksukyvyttömyysmenettely.	148
8.11.1	Yleistä	148
8.11.2	Konkurssi.	149
8.11.3	Yrityssaneeraus.	157
8.11.4	Yksityishenkilön velkajärjestely.	162
8.11.5	Ulosotto.	168
8.11.5.1	Yleistä.	168
8.11.5.2	Tiedoksiantojen merkitys vanhentumisen katkaisemiselle	170
8.11.5.3	Saatavan muu huomioon ottaminen.	175
8.11.5.4	Ulosottomenettelyn päättymisen ja uusi vanhentumisaika.	176
8.12	Oikeudellisen katkaisemisen vaikutukset	178
8.12.1	Uusi vanhentumisaika ja sen laskeminen	178
8.12.2	Kuolinpesää koskeva erityissäännös	183
9	Vanhentumattomat velvoitteet	185
9.1	Talletus	185
9.2	Purkautunut tai kaupparekisteristä poistettu osakeyhtiö.	188
10	Vanhentumisen vaikutukset	190
10.1	Suoritusvelvollisuuden lakkaaminen	190
10.2	Muita vaikutuksia	195
11	Vanhentuminen yhteisvelkasuhteissa	199
11.1	Lähtökohtia.	199
11.2	Yhteisvelallisten osuudet	202
11.3	Takautumisoikeuden vanhentuminen	204

III	LOPULLINEN VANHENTUMINEN JA SEN OIKEUS- VAIKUTUKSET	207
12	Ulosottokaassa säädetty lopullinen vanhentuminen	207
12.1	Mitä tarkoittaa ”lopullinen” vanhentuminen .	207
12.2	Lopullisen vanhentumisen taustoja ja tavoitteita	210
12.3	Lopullisen vanhentumisen soveltamisala	215
12.4	Määräajan pituus	219
12.4.1	Perustilanteet	219
12.4.2	Saatavan siirtäminen ja regressi- oikeus	222
12.5	Ulosmittaus ennen määräajan umpeen kulumista	227
12.5.1	Esinekohtainen vastuu	227
12.5.2	Suhde muihin ulosottovelkoihin	229
12.5.3	Suhde yleistäytäntöönpanoon	231
12.6	Määräajan laskeminen	236
12.6.1	Milloin lopullinen ulosottoeruste on annettu?	236
12.6.2	Suoritusvelvollisuus alkaa myöhemmin	241
12.7	Määräajan jatkaminen	243
12.7.1	Yleistä	243
12.7.2	Kanne	246
12.7.3	Määräajan jatkamisen edellytykset . .	248
12.7.3.1	Moitittavuuden tunnus- merkistö	248
12.7.3.2	Vahinkoedellytys	253
12.7.3.3	Velallisen moitittavien toimien ajoittuminen	253
12.7.4	Määräajan jatkamista koskeva tuomio	255
12.8	Ulosottoerusteen täytäntöönpano- kelpoisuutta koskevan määräajan umpeen kulumisen oikeusvaikutukset	259

Sisällys

12.8.1	Vaikutukset velalliseen	259
12.8.1.1	Velallisen maksu- velvollisuus lakkaa.	259
12.8.1.2	Kuittaus, panttioikeus ja konkurssipesään kuuluva omaisuus.	261
12.8.1.3	Vaikutukset takaajaan.	263
12.8.2	Vaikutus yhteisvastuusuhteissa	268
12.8.2.1	Yleistä.	268
12.8.2.2	Määräajan jatkaminen.	270
13	Toissijainen, eräpäivästä laskettava lopullinen vanhentuminen	271
13.1	Yleistä	271
13.2	Soveltamisala	273
13.3	Vanhentumisaika ja sen pituus.	275
13.4	Suhde ulosottokaaren mukaiseen lopulliseen vanhentumiseen	277
13.5	Oikeusvaikutukset	278
13.6	Siirtymäaika.	279
IV	VANHENTUMISEN OTTAMINEN HUOMIOON RIITA-ASIAN OIKEUDENKÄYNNISSÄ	281
14	Vanhentuminen on väitteenvarainen ja prekludoitava seikka	281
14.1	Väitteenvaraisuus.	281
14.2	Preklusio	284
15	Prosessinjohdon merkitys	286
15.1	Preklusio ja prosessinjohdo.	286
15.2	Prosessinjohdon mahdollisuudet	289
V	VANHENTUMISEN OTTAMINEN HUOMIOON MAKSUKYVYTTÖMYYSMENETTELYISSÄ	293
16	Vanhentumisen ottaminen huomioon ulosotossa	293
16.1	Vanhentunut hakijan saatava.	293
16.2	Vanhentunut velka ja ulosottomyynti	296
17	Vanhentumisen ottaminen huomioon konkurssissa	299

18	Vanhentumisen ottaminen huomioon yksityis- henkilön velkajärjestelyssä	301
19	Vanhentumisen ottaminen huomioon yritys- saneerauksessa	306
VI	VANHENTUMINEN RAJAT YLITTÄVISSÄ TILANTEISSA	309
20	Bryssel I -asetus	309
20.1	Asetuksen soveltamisala	309
20.2	Vanhentumissäännösten vaikutus	311
21	Muita siviili- ja kauppaoikeudellisia asioita koskevia asetuksia.	316
22	EU:n maksukyvyttömyysasetus.	318
	KIRJALLISUUS	321
	OIKEUSTAPAUKSET	329
	ASIAHAKEMISTO	331